

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

април 2022 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (јануари – март 2022 година) и споредба со последните макроекономски проекции (октомври 2021 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во последниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Според најновите оценки, глобалното економско окружување е понеповолно во споредба со октомвриските проекции, при што се извршени надолни ревизии на проекциите за глобалниот економски раст, особено за 2022 година. Главната причина за ова претставува избивањето на руско-украинскиот воен судир и воведувањето остри економски санкции кон Русија, што се одразува со зголемена неизвесност на глобално ниво, намалена доверба на економските субјекти, нови нарушувања на синџирите на снабдување и трговијата, зголемена нестабилност на финансиските пазари и силен раст на цените на примарните енергетски и неенергетски производи на светските берзи, со изразени ефекти врз инфлацијата во глобални рамки. **Притоа, неизвесноста во поглед на идниот глобален раст и натаму е висока, а ризиците се главно надолни.** Во моментот, натамошната ескалација и можното пролонгирање на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина, паралелно со ефектите од тековните санкции и евентуалното дополнително влошување на економските односи помеѓу Западот и Русија претставува главниот извор на ризик за глобалниот раст. Во исто време, ризиците поврзани со понатамошниот тек на пандемијата и можноста за нејзино пролонгирање поради појавата на нови вирусни соеви и натаму постојат. Од останатите ризици, евентуалното побрзо затегнување на монетарната политика во развиените земји би можело негативно да се одрази врз финансиската стабилност и фискалните позиции на брзорастечките високозадолжени земји, со последици и за глобалните економски изгледи. Во однос на **економските движења во еврозоната**, како наш главен трговски партнер, показателите од анкетните истражувања на економските субјекти за март се понеповолни во споредба со претходниот месец, при послаби оценки за потрошувачката активност, индустрискиот сектор и малопродажбата поради започнатиот руско-украински воен конфликт, упатувајќи на послаб економски раст во првиот квартал од 2022 година на годишна основа. Слично на ова, и анкетните истражувања во Германија, нашиот најбитен поединечен трговски партнер, упатуваат на значително влошување на состојбите во економијата во март, во споредба со периодот пред почетокот на војната во Украина, при понеповолни движења кај речиси сите сектори, што неповолно се одразува врз оцените за растот во првиот квартал. Наспроти ова, условите на пазарот на труд во еврозоната и натаму бележат подобрување, при што според првичните објави стапката на невработеност во февруари оствари ново историски најниско ниво од 6,8%¹ (6,9% во јануари и 7,1% во четвртиот квартал од 2021 година). Во однос на инфлацијата во еврозоната, податоците покажуваат продолжување на нагорните движења и во март, при што ценовниот раст достигна ново рекордно ниво од 7,5%² на годишна основа (5,9% во февруари), во услови на забрзан раст на сите компоненти, а особено на енергетската компонента. Според најновите оценки, во 2022 година се очекува дека **странската каматна стапка ЕУРИБОР** со едномесечна рочност ќе биде на слично ниво како во октомвриската проекција, додека за 2023 година е извршена значителна нагорна корекција, во согласност со пазарните очекувања за постепено нормализирање на монетарната политика на ЕЦБ, почнувајќи од крајот на оваа година.

¹ Се однесува на периодот од април 1998 година, од кога се објавуваат месечните податоци за стапката на невработеност во еврозоната.

² Се однесува на периодот од јануари 1997 година, од кога се објавуваат месечните податоци за стапката на инфлација во еврозоната.

Гледано преку одделните квантитативни показатели за надворешното окружување значајни за македонската економија, проекцијата за странската ефективна побарувачка за 2022 година е ревидирана надолу, додека за 2023 година е малку ревидирана нагоре во однос на октомвриските оценки. Од друга страна, кај странската ефективна инфлација се извршени позначителни нагорни ревизии во периодот на проекции, а особено за 2022 година. Од аспект на девизниот курс евро / САД-долар, се очекува дека САД-доларот ќе забележи значително поголема апрецијација во 2022 година и малку поголема депрецијација во 2023 година, во споредба со оцените од октомври. **Најновите проекции за цените на примарните производи на светските берзи се ревидирани нагоре за 2022 година, додека за 2023 година корекциите се главно во надолна насока во однос на октомвриските оценки. Така, за 2022 година се очекува значително повисок раст на цените на примарните производи, додека за 2023 година се очекува дека најголемиот дел од нив ќе забележат посилен ценовен пад. Сепак, движењата и оцените за цените на примарните производи се исклучително променливи и тековно се под силно влијание на случувањата поврзани со руско-украинскиот воен конфликт, што создава голема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз домашната економија, пред сè на краток рок.**

Споредбата на последните макроекономски показатели од домашната економија со нивната проектирана динамика во рамките на октомврисиот циклус проекции упатува на извесни отстапувања во одделни сегменти од економијата. Согласно со објавените проценети податоци за БДП, во четвртиот квартал од 2021 година, реалниот БДП бележи раст од 2,3% на годишна основа (раст од 3% во претходниот квартал). Со овие остварувања продолжи натамошниот раст на домашната економија, но побавно, при ширење на петтиот бран од пандемијата поврзан со сојот „омикрон“ на ковид-19, нарушување на глобалните синџири на снабдување и при појава на првите ефекти од нарушувањето на пазарот на енергија. Гледано за целата 2021 година, економијата бележи реален раст од 4%, што е во рамките на очекувањата од октомвриската проекција (3,9%). Високофреквентните податоци за периодот јануари – февруари 2022 година даваат мешани сигнали, упатувајќи на подобри остварувања во индустријата, натамошно намалување на активноста во градежништвото и реален годишен раст на прометот во вкупната трговија, но поумерен. Со воената ескалација помеѓу Русија и Украина од крајот на февруари, којашто има неповолни ефекти врз глобалната економија, се влошија и веќе нарушените глобални синџири на снабдување и пазарот на енергија, како и довербата на економските субјекти, но и изгледите за домашната економија. **Во однос на промените кај потрошувачките цени, годишната стапка на инфлација во јануари – март 2022 година изнесува 7,7%, што е повисоко остварување во однос на последните проекции.** Годишната динамика на инфлацијата е пред сè одраз на порастот на цените на енергијата и на прехранбените производи, како резултат на високиот раст на увозните цени, а одредено забрзување на растот се забележува и кај базичната инфлација. Ценовните притисоци и натаму главно произлегуваат од фактори на страната на понудата, поврзани со промените на цените на глобалните пазари, што, пак, е поврзано со нарушувањата на пазарот на енергија и нарушувањата на глобалните синџири на снабдување. Со оглед на остварената инфлација којашто е над проекцијата и очекувањата за идната динамика на увозните цени коишто се коригирани во нагорна насока, ризиците за проекцијата на инфлацијата се исто така нагорни. Притоа, во услови на значителни осцилации во движењето на светските цени на примарните производи, дури и на дневна основа, предизвикани од војната во Украина и санкциите кон Русија воведени од поголемиот дел од земјите во светот, нивното движење е тешко предвидливо, со што неизвесноста во однос на идните движења на цените е нагласена.

Девизните резерви на крајот на март 2022 година и понатаму се на високо ниво и се во сигурната зона. Последните расположливи податоци за надворешниот сектор упатуваат на трговски дефицит којшто е малку повисок од очекуваниот за првиот квартал од годината, додека податоците за менувачкото работење за првиот квартал од 2022 година

укажуваат на остварени нето-приливи од приватните трансфери коишто се пониски од очекуваните за првиот квартал од 2022 година, според октомвриската проекција.

Во однос на **движењата во монетарниот сектор**, податоците за февруари покажуваат мал месечен пад на вкупните **депозити** од 0,4% (пад од 0,8% во јануари), што во целост е резултат на месечниот пад на депозитите на претпријатијата, при умерен раст на депозитите на домаќинствата. Од валутен аспект, падот на вкупните депозити е резултат на намалувањето на денарските депозити (вклучително и депозитните пари), при умерен раст на депозитите во странска валута. На годишна основа, вкупните депозити во февруари се повисоки за 5,8%, при проектиран раст за првиот квартал од 2022 година од 6,9%. Вкупните **кредити** на приватниот сектор во февруари се зголемија за 0,9%, што пред сè произлегува од кредитите на претпријатијата, при истовремен поумерен раст и на кредитите на домаќинствата. Според валутната структура, растот речиси подеднакво е резултат на кредитите во домашна и странска валута. На годишна основа, растот на вкупните кредити во февруари изнесува 8,9%, при проектиран раст за првиот квартал од 2022 година од 7,1%, согласно со октомвриската проекција.

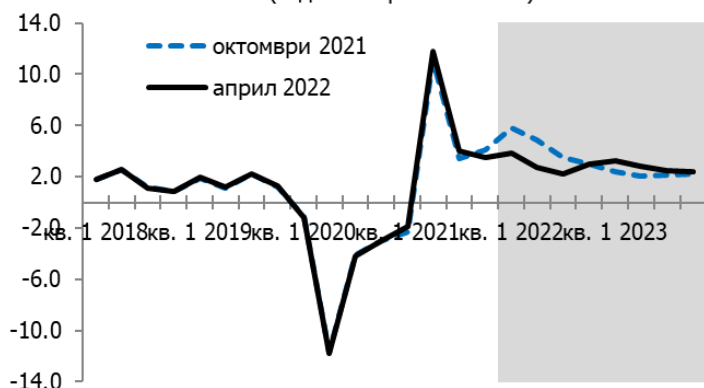
Во Буџетот на Република Северна Македонија, во периодот јануари – февруари 2022 година, е остварен дефицит од 6.855 милиони денари. Буџетскиот дефицит во најголем дел е финансиран преку користење на депозитите на државата кај Народната банка и преку задолжување на државата на домашниот пазар. Остварениот буџетски дефицит за првите два месеца претставува 20,4% од дефицитот предвиден со Буџетот за 2022 година.

Последните макроекономски показатели и најновите оценки упатуваат на зголемени ризици во одредени сегменти од економијата, и тоа во различна насока, што создава комплексен макроекономски амбиент. Девизните резерви се одржуваат на соодветното ниво и во сигурната зона. Во однос на растот, остварувањата во 2021 година се во согласност со проектираните, а расположливите високофреквентни податоци за економската активност за првите два месеца од оваа година сè уште се релативно поволни и упатуваат на натамошен раст на економијата. Но, изгледите за растот се проследени со нагласени надолни ризици, согласно со актуелните воени случувања започнати од крајот на февруари и економските санкции воведени кон Русија и со нивниот силен одраз врз пазарите на примарните производи, синџирите на снабдување и довербата. Од друга страна, инфлациските остварувања во првиот квартал на годината се движат во нагорна линија и над проектираните, под притисок на сè повисоките увозни цени на енергенсите и на храната, којшто постепено почнува да се пренесува и врз базичната инфлација, поради што ризиците во ценовниот сегмент се нагорни. Исто така, движењето на цените на берзите е исклучително променливо, неизвесно и под силно влијание на воените случувања. Во монетарниот сектор, годишниот раст на кредитите засега е над проектираниот за првиот квартал на 2022 година, согласно со октомвриската проекција, а растот кај депозитите е малку поумерен од проектираниот.

Понеповолни оценки за надворешното окружување

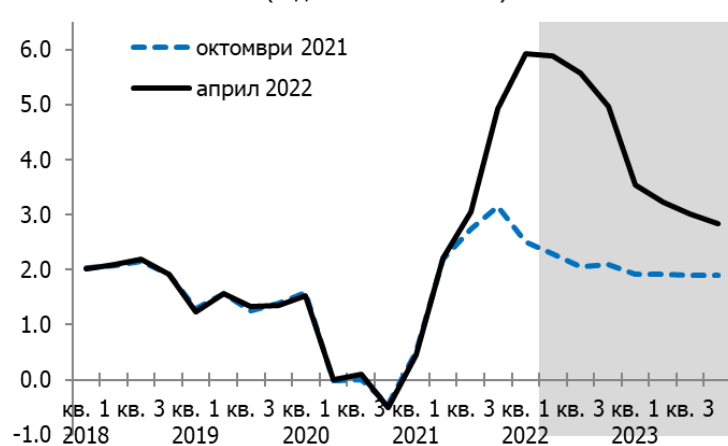
Најновите оценки за квантитативните показатели за надворешното окружување на нашата земја, релевантни за тековниот циклус на макроекономски проекции, упатуваат на помалку поволни изгледи за странската побарувачка и повисоки увозни ценовни притисоци во однос на октомвриските проекции. Согласно со најновите очекувања, растот на **странската ефективна побарувачка** ќе изнесува 2,9% оваа година, а сличен раст од 2,8% се очекува и во следната година. Во споредба со октомвриските очекувања, растот на странската побарувачка за двете години заедно е ревидиран надолу за 0,8 п.п., при надолна ревизија на растот кај сите позначајни трговски партнери, а најмногу кај Германија, за која се очекува раст од 2,5% и 2,6% во 2022 и 2023 година, соодветно (4,4% и 1,8% во октомври, соодветно). Во поглед на **странската ефективна инфлација**, ревизиите се во нагорна насока, особено за 2022 година, при очекувања за повисок ценовен раст кај сите земји увозни партнерки. Имено, странската ефективна инфлација оваа година би достигнала 5,7% (2,3% во октомври), а во 2023 година би забавила сведувајќи се на 3,2% (1,9% во октомври).

Странска ефективна побарувачка (годишни промени во %)

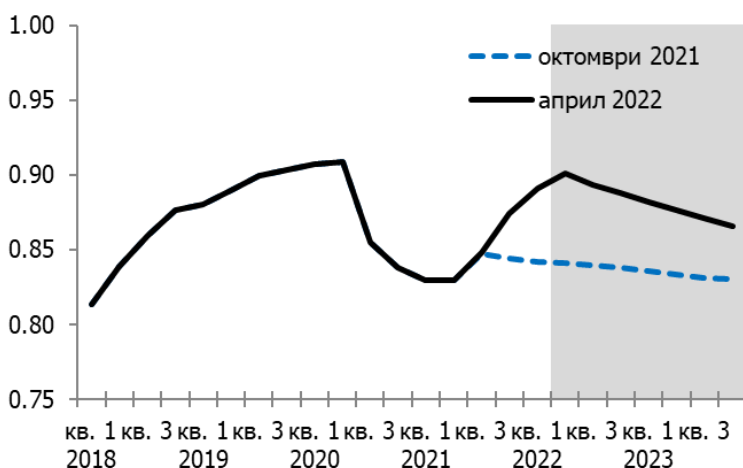
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Странска ефективна инфлација (годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Курс евро/САД-долар

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Во најновите проекции за **странската ефективна побарувачка** е извршена надолна корекција на оцените за 2022 година, а нагорна за 2023 година. Имено, тековно се очекува дека растот на странската ефективна побарувачка во 2022 година ќе изнесува 2,9% (4,3% во октомври), додека за 2023 растот ќе изнесува 2,8% (2,2% во октомври). Ваквите ревизии во најголема мера се резултат на оцените за пониска економска активност на Германија³ во 2022 година, а повисока во 2023 година во споредба со октомвриските оценки.

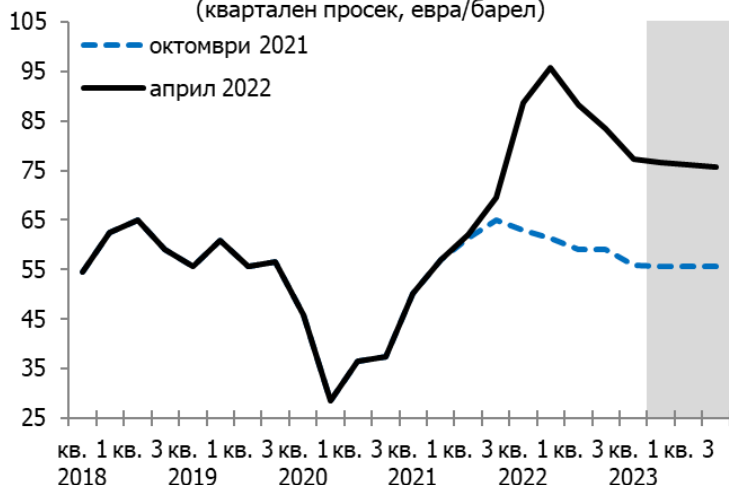
Во однос на **странската ефективна инфлација**, е извршена нагорна ревизија за целиот период на проекции, особено во 2022 година. Така, тековно се очекува дека растот на странската ефективна инфлација ќе изнесува 5,7% и 3,2% во 2022 и 2023 година, соодветно, наспроти 2,3% и 1,9% во октомври. Нагорната ревизија се должи на очекувањата за повисока инфлација кај сите наши увозни партнери, при што најголем придонес во нагорната ревизија за двете години во просек имаат Германија, Бугарија и Полска.

Во однос на **девизниот курс евро / САД-долар**, е извршена позначителна нагорна ревизија за 2022 година, при што тековно се очекува поголемо зајакнување на вредноста на САД-доларот во однос на еврото. Ваквото поместување во најголема мера е одраз на очекувањата за побрзо монетарно затегнување од страна на ФЕД, во услови на солидни остварувања на пазарот на труд во САД и релативно висока инфлација, како и на зголемениот интерес на инвеститорите за САД-доларот поради високата неизвесност заради воениот конфликт во Украина. Од друга страна, за 2023 година, корекцијата е во надолна насока, при што и понатаму се очекува депрецијација на САД-доларот во однос на еврото.

³ Проектиран раст на Германија од 2,5% и 2,6% во 2022 и 2023 година, соодветно, наспроти 4,4% и 1,8% во октомври.

Нафта „брент“

(квартален просек, евра/барел)

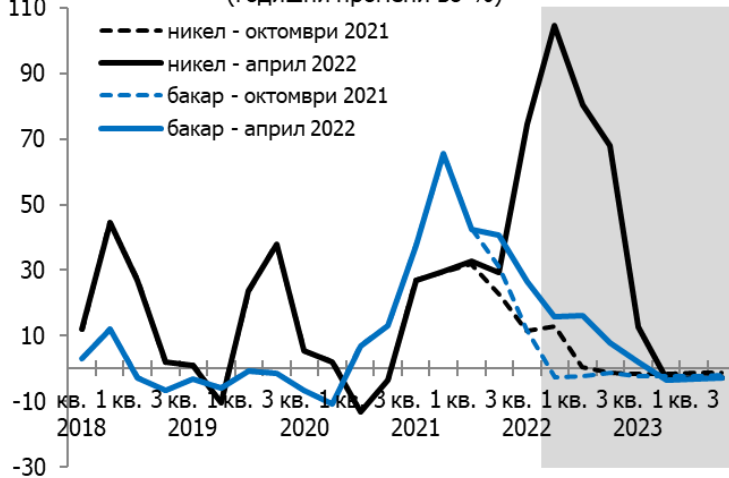

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Во најновите оценки за **цената на нафтата**⁷, за 2022 година е извршена нагорна ревизија, при што тековно се предвидува значително поголем раст на цената од проектираната во октомври. Ваквата корекција во најголема мера се должи на ескалацијата на конфликтот во Украина, што предизвика недостиг на страната на понудата поради воведувањето забрана за увоз на руска нафта од страна на САД и Обединетото Кралство, при натамошно задржување на одлуката за умерено месечно зголемување на производството на нафта од страна на земјите членки на ОПЕК+. Од друга страна, за 2023 година е извршена надолна ревизија, при што тековно се очекува поголем пад на цената на нафтата.

Цени на никелот и бакарот во евра

(годишни промени во %)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Кај цените на никелот и бакарот ревизиите се нагорни за целиот период на проекции, особено во 2022 година. Нагорните поместувања кај цените на овие метали, особено на никелот, се должат на очекувањата за недостиг на страната на понудата, поради можните прекини во снабдувањето од страна на Русија, во услови на сè поголема побарувачка од индустријата на електрични автомобили.

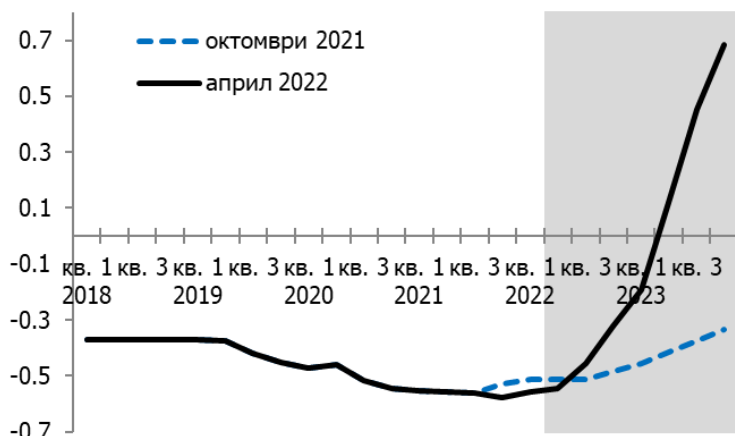
Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Нагорни ревизији за 2022 година се извршени и кај **цените на прехранбените производи**. Имено, согласно со најновите оцени, се очекува позначителен раст на цената на пченицата и раст, наместо пад, на цената на пченката. Нагорните движења кај овие цени се должат на можните прекини во каналите на снабдување во Црното Море поради воениот конфликт помеѓу Украина и Русија⁴. За 2023 година, ревизиите се во надолна насока, при што тековно се очекува поголем пад на цената на пченицата и пченката, во споредба со проекциите во октомври.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

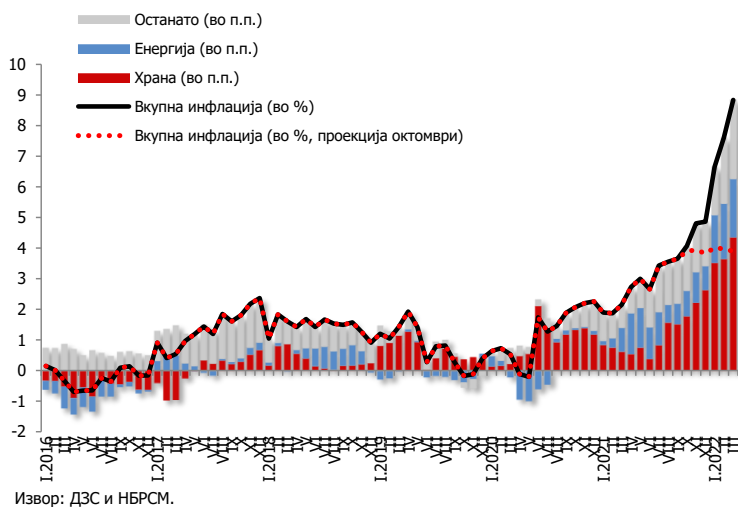

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

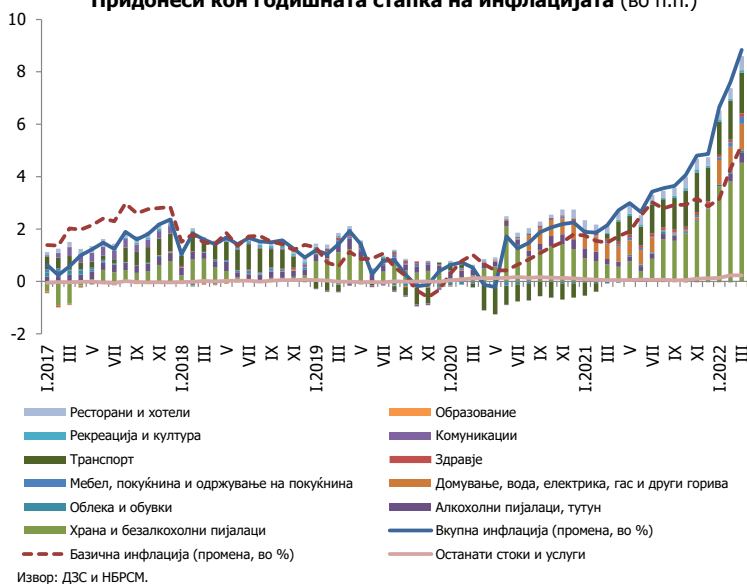
Кај едномесечниот **ЕУРИБОР ревизиите се нагорни во целиот период на проекции, особено во 2023 година**. Притоа и натаму се очекува дека едномесечниот ЕУРИБОР во 2022 година ќе се задржи во негативната зона и во просек ќе изнесува -0,47% (-0,51% во октомври), додека почнувајќи од вториот квартал на 2023 година тој ќе премине во позитивната зона и во просек за целата година ќе изнесува 0,27% (-0,4% во октомври). Ваквите движења во најголема мера се должат на очекувањата на инвеститорите за постепено затегнување на монетарна политика од страна на ЕЦБ кон крајот на оваа година.

⁴ Украина и Руската Федерација заедно сочинуваат околу 30% од глобалниот извоз на пченица. Пристаништето во Одеса и Црното Море служат како главни канали за меѓународни испораки на жито од Украина, а земјата е исто така меѓу водечките извозници на јачмен, пченка, сончоглед и други маслодајни семиња. Извор: ФАО публикација: AMIS, март 2022 година.

Стапка на инфлација
(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

Во март 2022 година, **домашните потрошувачки цени** се зголемија за 1,6% на месечна основа (1% во претходниот месец), како резултат на зголемувањето на цените кај сите три главни компоненти. Притоа, значителен придонес кон растот имаат зголемените цени на храната, при позначителен раст на цените во категоријата „леб и житни производи“, по што следи растот во категоријата „млеко, сирење и јајца“, цените на месото и цените на овошјето. Позитивен придонес во март имаат и цените на енергијата, коишто и натаму бележат раст поради повисоките цени на горивата, согласно со растот на цените на нафтените деривати на светските берзи под влијание на актуелната руско-украинска војна. Притисоците од растот на увозните цени беа делумно ублажени преку донесените државни мерки во почетокот на март⁵. Зголемување на цените на месечна основа се забележува и кај базичната компонента на инфлацијата, при позначителен пораст на цените на угостителските услуги, цените на нетрајните производи за рутинско одржување на домаќинствата, како и повисоките цени на патниот транспорт, а негативен придонес има намалувањето на цените на воздухопловниот транспорт.

Годишната стапка на инфлација во март изнесува 8,8% (7,6% во февруари), при произразено забрзување на годишниот раст на цените кај прехранбената компонента. Најголем придонес кон годишната стапка на инфлација имаат зголемените цени на лебот и житните производи, горивата, свежиот зеленчук, како и повисоката цена на електричната енергија од почетокот на годината⁶. Остварената годишна стапка на

⁵ На 9 март 2022 година државата донесе пакет мерки за справување со енергетската криза и високиот раст на цените. За ублажување на растот на цените на храната и енергенсите беа донесени следниве мерки: намалување на повластената стапка на ДДВ за основните прехранбени производи од 5% на 0%, со важност од 17 март до 31 мај 2022 година; замрзнување на трговските маржи на основните прехранбени производи; намалување на стапката на ДДВ од 18% на 10% при промет на енергенсите: безоловен бензин, гасно масло, течен нафтен гас (ТНГ) и метан; и намалување на акцизата врз основа на берзанските цени, за ублажување на влијанието на цените на берзата со што ќе има директно влијание на цената на горивата на бензинските пумпи. Притоа, од основните прехранбени производи се вклучени следниве производи: леб, брашно тип 400, млеко со масленост од 2%, 3,2% и 3,5%, бел шеќер, сончогледово масло, месо и други кланични производи за јадење, бел ориз и јајца. Највисоката трговска маржа за основните прехранбени производи за сите трговски друштва и трговци поединци кои учествуваат во трговскиот синџир во трговијата на големо се утврдува во вкупен износ до 4% на продажната цена пресметана во трговијата на големо, односно во вкупен износ до 3% на продажната цена пресметана во трговијата на мало. Сепак, поради начинот на снимањето на цените од страна на ДЗС (кон средината на секој месец), мерките коишто се однесуваат на цените на храната би имале целосен ефект во снимањето на цените за април 2022 година.

⁶ Согласно со одлуката на Регулаторната комисија за енергетика на РСМ од 30.12.2021 година, цената на електричната енергија за универзалниот снабдувач „ЕВН ХОМЕ“ ДОО Скопје од 1 јануари 2022 година се зголемува за 9,48% (<https://www.erc.org.mk/pages.aspx?id=153>).

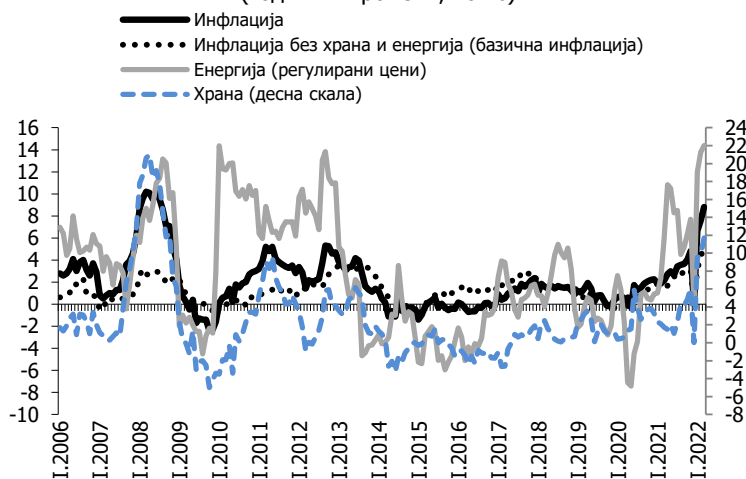
инфлација во март е над проектираната стапка од октомврскиот циклус проекции, при нагорно отстапување кај сите три главни категории, но најизразено кај енергетската и прехранбената компонента.

Базичната стапка на инфлација во март изнесува 1% на месечна основа (0,9% во претходниот месец). На годишна основа, базичната стапка на инфлација изнесува 5,2% (4,3% во претходниот месец), во чии рамки највисок позитивен придонес имаат цените на услугите во рестораните и хотелите, надополнет од цените на тутунот, а во мал дел и од цените на производите за лична хигиена, безалкохолните пијалаци, воздухопловниот и патниот транспорт, нетрајните производи за рутинско одржување на домаќинствата, како и цените на автомобилите.

Во однос на очекуваните движења за цените на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата, ревизиите се во нагорна насока, што заедно со повисоките остварувања од проектираните, создава нагорни ризици за проектираната стапка на инфлација во 2022 година. Притоа, и понатаму се нагласени неизвесноста и динамиката на движењето на светските цени на примарните производи во следниот период, што соодветствува со неизвесните економски ефекти од воениот конфликт во Украина и санкциите кон Русија воведени од поголемиот дел од земјите во светот, како и со развојот и справувањето со пандемијата којашто сè уште постои.

Инфлација и цени на храната и енергијата

(годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Странски ефективни* и домашни цени на храна и безалкохолни пијалаци (индекси, 2015=100)

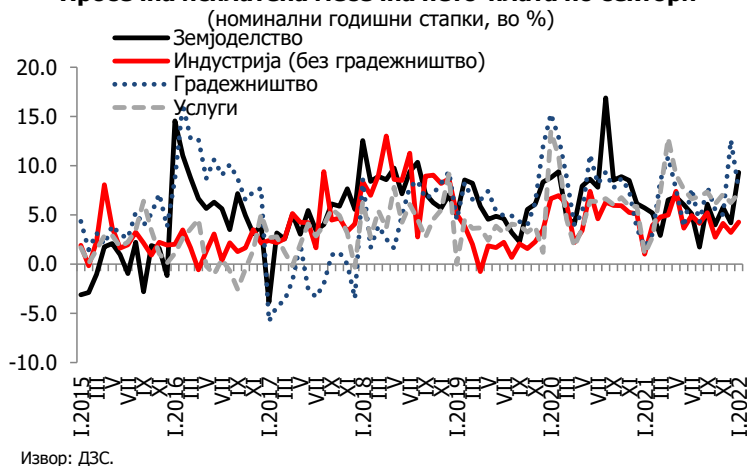
* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондеризиран збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на Северна Македонија во доменот на увозот на храна.

Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРСМ.

Во јануари 2022 година, номиналниот годишен раст на просечната нето-плата изнесуваше 6% (5,8% во претходниот месец). За годишниот раст на платите делумно придонесува зголемувањето на минималната плата за 1,7% во април 2021 година, согласно со редовното законско усогласување⁷.

⁷ Во април 2021 година беше извршено редовното усогласување за зголемување на минималната плата (со порастот за претходната година на просечно исплатената плата во РСМ, индексот на трошоците на животот и реалниот пораст на БДП – една третина од порастот од секој

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори

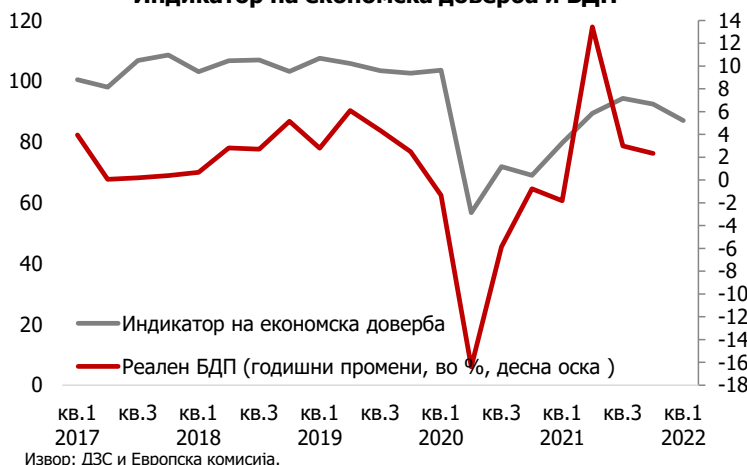

Годишен раст на платите во јануари има кај сите дејности, при што најизразен е кај дејностите поврзани со „објекти за сместување“, „други услужни дејности“, „трговијата“, „стручни, научни и технички дејности“, „земјоделство“, „рударство и вадење камен“ „административните и помошните услужни дејности“, а солиден раст бележат и платите во дејностите „информации и комуникации“, „градежништво“ и „транспорт“.

При годишен раст на трошоците на животот, **во јануари 2022 година се забележува реален пад на нето-платата од 0,6%.**

Остварените номинални и реални годишни стапки на промена кај платите во јануари 2022 година засега се во рамките на очекувањата за првиот квартал согласно со октомвриската проекција.

Индикатор на економска доверба и БДП

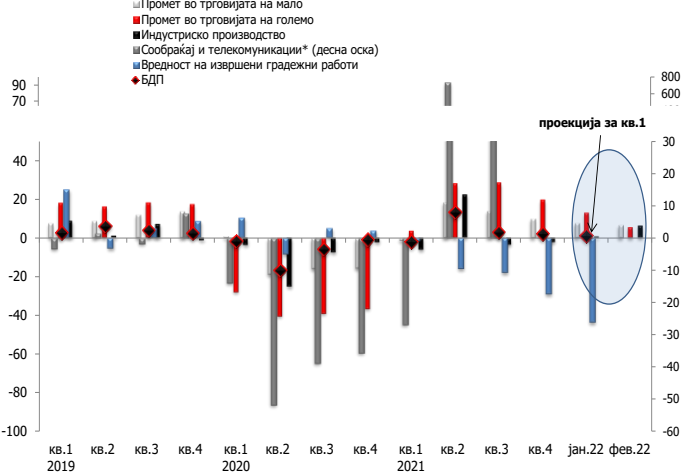

Високофреквентните податоци на страната на понудата и побарувачката коишто се расположливи за периодот јануари – февруари 2022 година главно упатуваат на забавување на годишниот раст на економската активност и во првиот квартал од годината. Кога станува збор за согледувањата на економските субјекти за состојбата во економијата⁸, резултатите од анкетните истражувања за првиот квартал од годината упатуваат на малку понеповолни согледувања во однос на претходниот квартал, пред сè поврзани со ширењето на сојот „омикрон“ на ковид-19, како и поради воената ескалација помеѓу Русија и Украина, со што дополнително се влошија веќе нарушените глобални синџири на снабдување и пазарот на енергија. Сепак, согледувањата на економските субјекти и натаму се поповолни во однос на истиот период од минатата година, што главно упатува на натамошен раст во економијата, но поумерен.

показател, соодветно). Согласно со објавата на Министерството за труд и социјална политика, објавена во „Службен весник на РСМ“ бр. 80/21 за примена на Законот за минимална плата во Република („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12,30/14, 180/14, 81/15, 129/15, 132/17 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 124/19 и 239/19), минималната нето-плата се зголеми за 260 денари. Висината на минималната плата во бруто-износ, започнувајќи од април 2021 година до март 2022 година изнесува 22.146 денари (претходно 21.776 денари), односно минималната плата во нето-износ изнесува 15.194 денари (претходно 14.934 денари).

⁸ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондерирани просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги).

Економски сектори
(реални годишни промени, во %)

* Прост просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникациите.
 Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Расположливите високофреквентни податоци на страната на понудата за првиот квартал од годината главно упатуваат на раст на економската активност, но поумерен во споредба со растот забележан во претходниот квартал.

Во периодот јануари – февруари 2022 година, **прометот во вкупната трговија** и натаму бележи солиден реален годишен раст, што се должи на растот кај сите три вида трговија (трговија на големо, трговија на мало и трговија со моторни возила).

Во периодот јануари – февруари 2022 година **индустриското производство** забележа реален годишен раст од 3,5%, што претставува подобрување во однос на падот во претходниот квартал, во услови на позначителен раст кај рударството и енергетскиот сектор, додека преработувачката индустрија има минимален позитивен придонес. Во рамките на преработувачката индустрија, позначителен позитивен придонес се забележува кај производството на други неметални минерални производи, производството на моторни возила, како и производството на електрична опрема. Од друга страна, најголем негативен придонес се забележува кај производството на машини и уреди како резултат на проблемите во дел од автомобилскиот сектор, што е поврзано со нарушувањата на глобалните синџири на снабдување, а негативен придонес имаат и дел од традиционалните дејности, како што се производството на прехранбени производи, пијалаци и текстил.

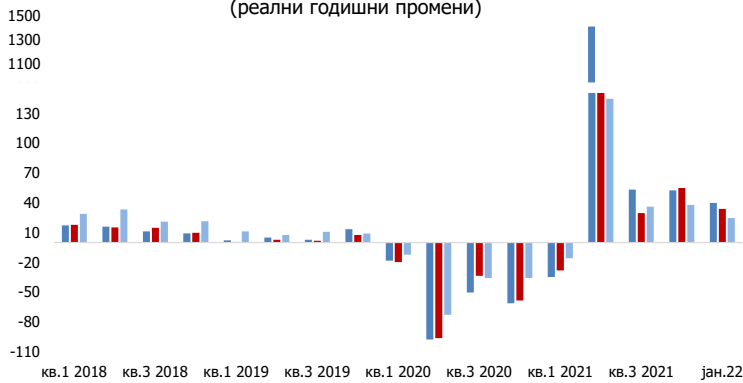
Исто така, кај **угостителството** во јануари се забележуваат високи годишни стапки на раст кај вкупниот број туристи, ноќевањата, како и вкупниот реален промет, но забрзано во однос на растот во претходниот квартал кај сите три категории.

Од друга страна, во јануари **вредноста на извршените градежни работи** забележа натамошен висок реален пад на годишна основа, подлабок во однос на падот во претходниот квартал, како резултат на

	2019				2020				2021				2022			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	ное.	дек.	јан.	фев.
<i>реални годишни промени во %</i>																
Бруто домашен производ	2.8	6.1	4.3	2.5	-1.3	-16.4	-5.9	-0.8	-1.8	13.4	3.0	2.3	-	-	-	-
Индустриско производство	8.8	1.1	7.1	-1.3	-3.7	-25.0	-7.5	-2.3	-6.1	22.2	-3.5	-2.3	4.7	-4.9	0.7	6.3
Извршени градежни работи	15.1	-3.3	3.0	5.3	6.3	-5.1	3.0	2.3	-1.1	-9.6	-10.8	-17.5	-35.7	-8.0	-26.2	-
Високоградба	-9.3	5.1	23.7	-1.1	-8.5	-20.4	17.9	-8.6	18.5	5.3	-20.2	-20.9	-12.3	-45.8	-36.1	-
Нискоградба	58.3	-8.0	-6.7	11.1	21.3	4.7	-6.2	11.1	-16.1	-16.9	-3.5	-15.2	-46.7	35.7	-16.0	-
Промет во трговијата - Вкупно*	13.9	12.8	15.3	15.5	-16.7	-30.6	-26.1	-24.3	0.9	22.5	16.9	10.4	11.8	9.8	9.6	6.9
Промет во трговијата на мало*	7.6	8.8	12.0	13.8	1.0	-18.6	-15.7	-15.5	-1.3	18.3	13.9	10.0	13.3	6.4	7.8	6.7
Промет во трговијата на големо*	18.0	16.0	18.1	17.3	-27.8	-40.1	-38.7	-36.3	3.7	27.9	28.4	19.6	23.8	15.7	12.9	5.5

*Реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот. Податоците за трговијата во 2021, 2021 и 2022 година се прелиминарни податоци, додека податоците за БДП во 2020 година се прелиминарни, а за БДП во 2021 година се проценети.

Индикатори за угостителството
(реални годишни промени)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

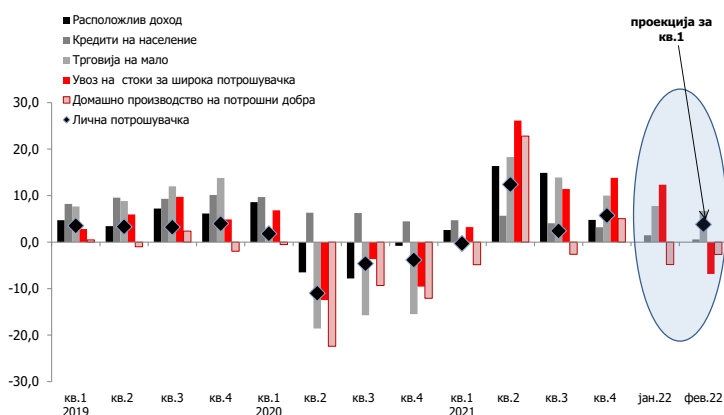
натамошниот длабок пад и кај високоградбата, но и кај нискоградбата.

Индикативните показатели за **агрегатната побарувачка** за првиот квартал од 2022 главно упатуваат на раст на економската активност, но поумерено во споредба со растот забележан во претходниот квартал.

Расположливите податоци за движењата кај **личната потрошувачка**⁹ за првиот квартал од годината главно упатуваат на забавување на нејзиниот годишен раст. Така, во овој период се забележува побавен раст кај трговијата на мало и увозот на стоки за широка потрошувачка, додека кај домашното производство на потрошни добра е забележан пад. Единствено бруто-приходите од ДДВ и натаму растат засилено. Во поглед на изворите на финансирање на личната потрошувачка, расположливите податоци за овој период упатуваат на реален годишен пад кај дел од компонентите на расположливиот доход (пензиите¹⁰ и платите), а забавување на растот има и кај кредитите на населението. Што се однесува до показателот за довербата на потрошувачите¹¹, во првиот квартал на 2022 година, тој упатува на понеповолни согледувања и очекувања, како во однос на очекувањата во претходниот квартал, така и во споредба со првиот квартал од 2021 година, при понегативни очекувања во однос на финансиската и општата економска состојба во земјата и нивните трошења во наредниот период.

Високофреквентните податоци за **бруто-инвестициите**¹², во периодот јануари – февруари 2022 година, се движат во различни насоки. Така, мал раст се забележува кај домашното производство на капитални производи (по падот во претходните

Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

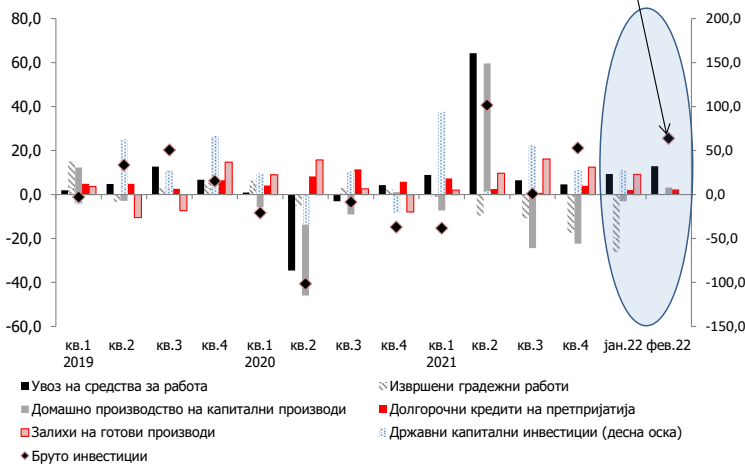
⁹ Податоците за платите се заклучно со јануари 2022 година, додека, пак, податоците за кредитите на населението, пензиите, трговијата на мало, домашното производство на потрошни добра, увозот на стоки за широка потрошувачка и бруто-приходите од ДДВ се однесуваат на периодот јануари – февруари 2022 година.

¹⁰ Согласно со законското усогласување коешто се врши двапати годишно, во јануари и јули, јануарските пензии беа номинално зголемени за 2,9% (https://www.mtsp.gov.mk/januari-2022-ns_article-mtsp-utre-zapocnuva-etapnata-isplata-na-januarski-penzii-zgolemeni-za-2-9-po-osnov-na-usoglasuvanje.nspj).

¹¹ Согласно со анкетите на Европската комисија.

¹² Податоците за извршените градежни работи се заклучно со јануари 2022 година, додека, пак, податоците за долгорочните кредити на претпријатија, државните капитални инвестиции, индустриското производство, увозот на стоки за инвестиции и домашното производство на капитални производи се однесуваат на периодот јануари – февруари 2022 година.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

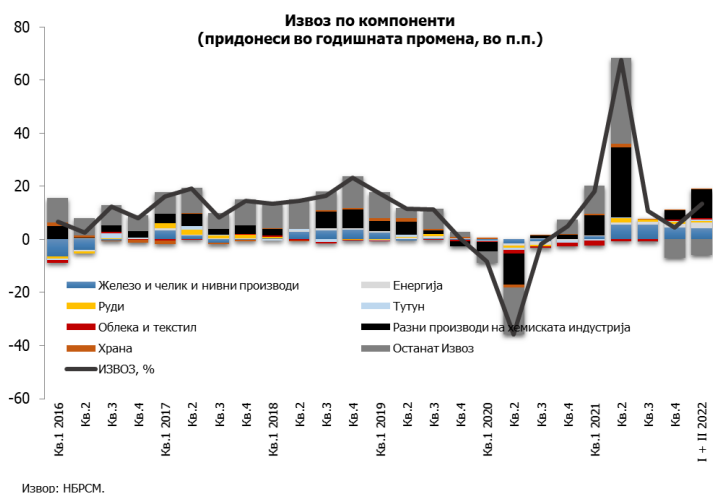

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

квартали), а раст оствари и вкупното индустриско производство. Исто така, продолжува растот кај државните капитални инвестиции, како и кај долгорочните кредити на претпријатијата, но малку поумерено, а раст беше забележан и кај увозот на средства за работа. Од друга страна, натамошен пад се забележува кај данокот на добивка, а во јануари 2022 година засили падот на извршените градежни работи. Што се однесува до оцените на раководителите за првиот квартал од 2022 година, тие упатуваат на поповолни движења кај индустријата и речиси исти движења кај градежништвото во однос на истиот период од 2021 година. Во споредба со претходниот квартал, оцените за деловната активност на раководителите на претпријатијата се понеповолни, и кај индустријата, и кај градежништвото.

Податоците за **надворешнотрговската размена**, во периодот јануари – февруари 2022 година, упатуваат на потенцијално проширување на дефицитот во првиот квартал од годината во однос на истиот период од минатата година, при повисок номинален раст на увозот од извозот на стоки.

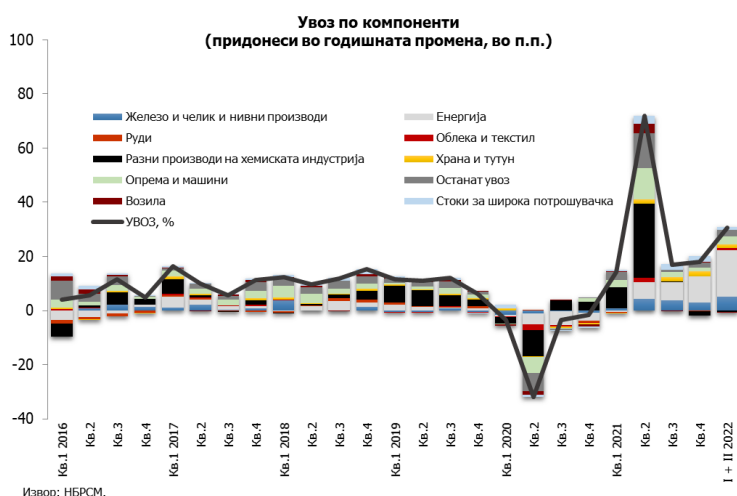
Буџетските остварувања согласно со фискалните податоци за периодот јануари – февруари 2022 година упатуваат на мал реален годишен пад на **јавната потрошувачка** во првиот квартал од годината. Така, од главните категории на јавната потрошувачка, реален пад е забележан кај трошоците за стоки и услуги, расходите за плати и кај трансферите до локалните власти. Од друга страна, трансферите за здравствена заштита забележаа реален раст (по падот во претходните квартали).

Дефицитот во размената на стоки со странство, во јануари и февруари 2022 година, се продлабочи за 92% на годишна основа, во услови на значително посилен раст на увозот, во споредба со растот на извозот на стоки. Вкупната надворешнотрговска размена е повисока во однос на истиот период од претходната година, предизвикана од растот на двете компоненти.

Извозот на стоки, во првите два месеца од годината, оствари раст од 13,4% на годишна основа, при што најголем придонес за ваквите остварувања имаат дел од компаниите во странска сопственост поврзани со автомобилската индустрија коишто се ориентирани кон извоз. Значителен позитивен придонес врз растот на извозот има и извозот на железо и челик, како и извозот на енергија.

Во споредба со октомвриската проекција, остварувањата кај извозот, во периодот јануари – февруари 2022 година, се подобри од очекуваните за првото тримесечје. Позначителни нагорни отстапувања се забележуваат кај останатиот извоз, вклучително и кај извозот на странските компании од автомобилската индустрија, како и кај извозот на железо и челик и енергија, додека остварувањата кај останатите категории се главно во рамките на октомвриската проекција.

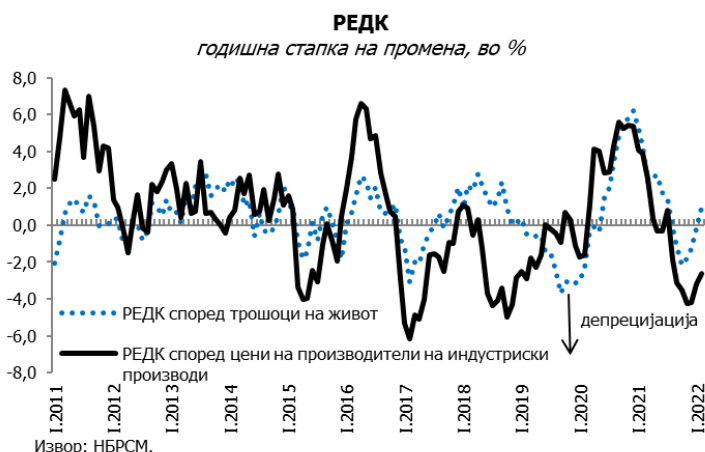

Увозот на стоки, во јануари – февруари 2022 година, забележа посилен раст од 30,5% на годишна основа. Главен придонес за зголемениот увоз во овој период има увозот на енергија (како ефект од значително повисоките цени на енергенсите, но и при повисоки увезени количини). Во иста насока делуваа и увозот на железо и челик, останатиот увоз и увозот на опрема и машини.

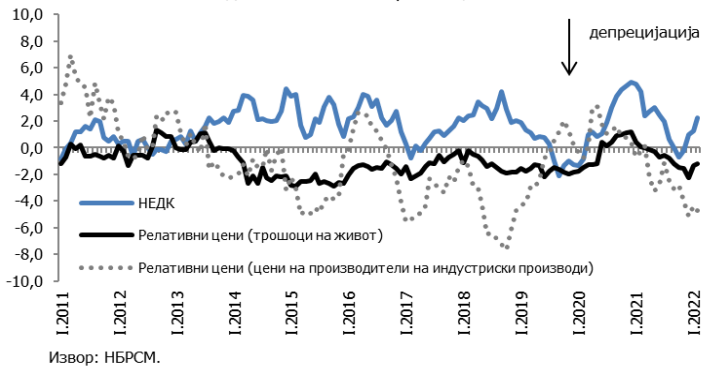
Остварувањата кај увозот на стоки, во првите два месеца на 2022 година, се исто така повисоки од очекувањата за првиот квартал според октомвриската проекција. Позначителни нагорни отстапувања се забележуваат кај увозот на енергија, увозот на железо и челик, како и увозот на опрема и машини.

Остварувањата кај трговскиот дефицит, во текот на јануари и февруари 2022 година, упатуваат на повисок дефицит во однос на очекувањата за првото тримесечје според октомвриската проекција.

Во февруари 2022 година, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот апрецира за 1,0%, додека индексот на РЕДК пресметан со цените на производителите на индустриски производи забележа депрецијација од 2,6%. Промените кај релативните трошоци на животот бележат пад од 1,2%, а релативните цени на индустриските производи бележат пад од 4,7% на годишна основа. Притоа, НЕДК бележи апрецијација од 2,2%, што во најголем дел е резултат на депрецијацијата на турската лира во однос на домашната валута.

НЕДК и релативни цени
годишни стапки на промена, во %

РЕДК, без примарни производи
(2015=100)

РЕДК, без примарни производи
годишна стапка на промена, во %

НЕДК и релативни цени, без примарни производи
годишни стапки на промена, во %

Врз основа на пресметката со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарните производи, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на животот во февруари 2022 година забележа апрецијација од 2,3%, додека РЕДК дефлациониран со цените на производителите на индустриски производи депресира за 1,6%. Притоа, релативните трошоци на животот забележаа пад од 1,7%, а релативните цени на производителите на индустриски производи се пониски за 5,4%. Истовремено, НЕДК бележи апрецијација од 4,0%, што во најголем дел е резултат на депресијацијата на турската лира во однос на денарот.

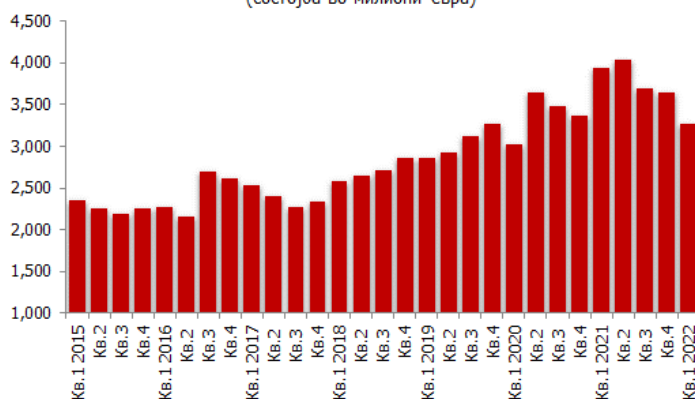
Движења на менувачки пазар

Извор: НБРСМ.

Нето-откупот остварен на менувачкиот пазар, во првиот квартал од 2022 година, изнесува 251,4 милиони евра, што претставува зголемување за 16,3% на годишна основа, при истовремен раст на понудата и на побарувачката на девизи (за 27,2% и 57,4%, соодветно).

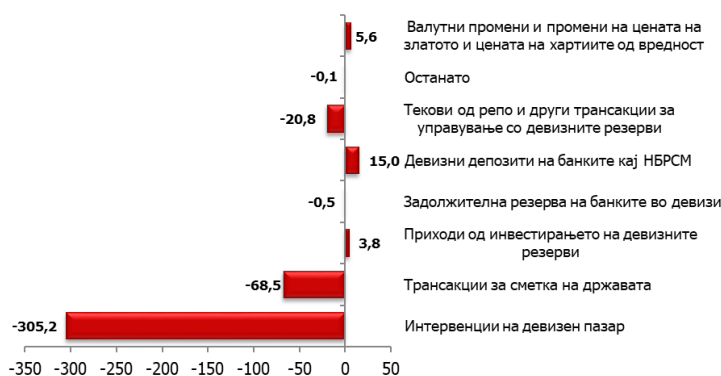
Бруто девизни резерви (состојба во милиони евра)

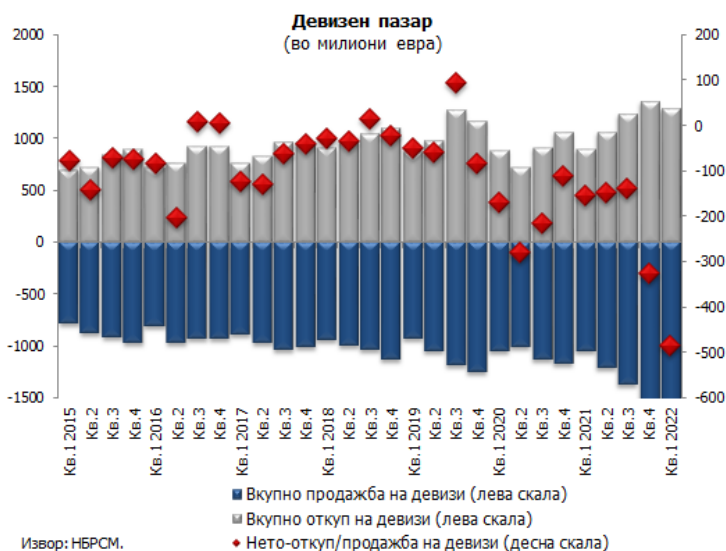
Извор: НБРСМ.

Состојбата на бруто девизните резерви на 31.3.2022 година изнесува 3.272,5 милиони евра. Гледано преку факторите на промена, промената на девизните резерви главно произлегува од интервенциите на Народната банка на девизниот пазар, како и од трансакциите за сметка на државата, додека останатите категории имаа поумерено влијание врз девизните резерви во првото тримесечје од 2022 година.

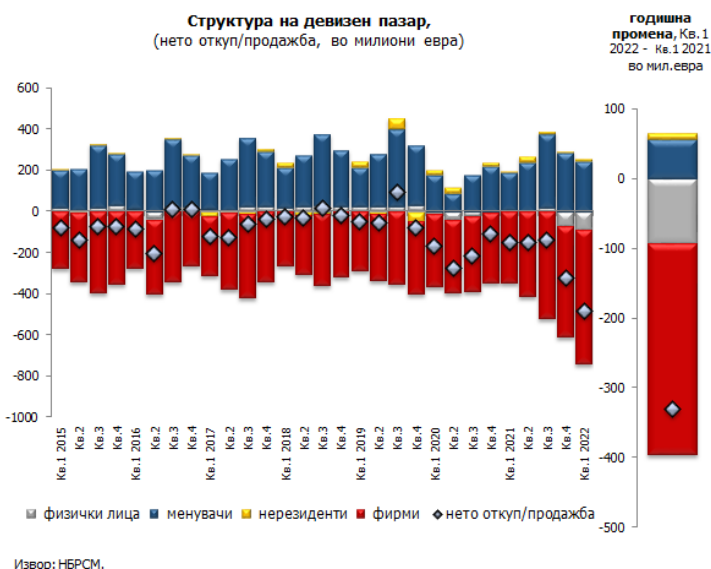
Фактори на промена на девизните резерви во првиот квартал од 2022 година (во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

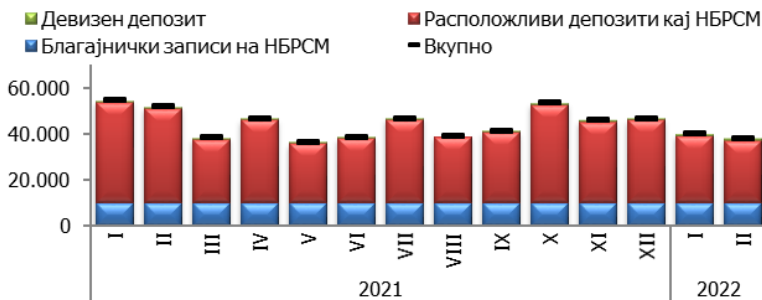
Во првиот квартал од 2022 година, на девизниот пазар на банките е остварена нето-продажба на девизи, којашто е повисока во споредба со истиот период од минатата година, при повисок раст кај побарувачката во однос на растот на понудата на девизи.

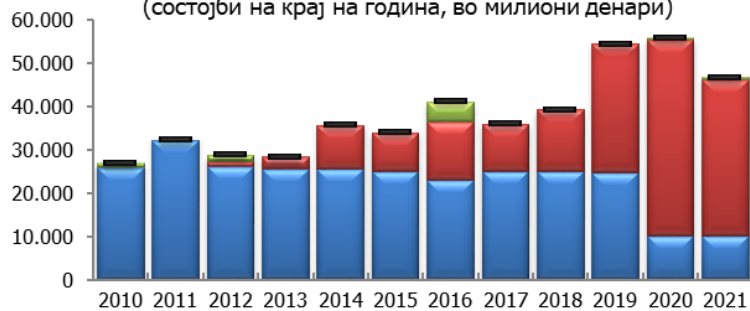
Секторската анализа покажува дека ваквите поместувања во најголем дел произлегуваат од високата нето-продажба кај фирмите.

Монетарни инструменти

(состојби на крај на месец, во милиони денари)

(состојби на крај на година, во милиони денари)

Извор: НБРСМ

Состојбата на монетарните инструменти, на крајот на февруари, забележа умерено намалување во споредба со претходниот месец, што се должи на намалениот износ на средствата на банките пласирани во депозити кај Народната банка, при непроменет износ на состојбата на багајничките записи¹³. Нивото на монетарните инструменти на крајот на февруари е повисоко во споредба со проектираното ниво за крајот на првиот квартал на 2022 година¹⁴.

Нето девизната актива на Народната банка, на крајот на февруари, е во рамките на нивото проектирано за крајот на првиот квартал од 2022 година.

Вкупните депозити на државата кај Народната банка, во февруари, забележаа умерено месечно намалување, со што нивната состојба е во рамките на проекциите за крајот на првото тримесечје од 2022 година.

Примарните пари, во февруари, забележаа мало месечно намалување, како резултат на намалувањето на готовите пари во оптек, при мал раст на вкупните резерви на банките кај Народната банка. Притоа, состојбата на примарните пари засега е пониска во споредба со проекцијата за крајот на првото тримесечје од 2022 година.

¹³ На аукцијата на багајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 16 февруари 2022 година, беа понудени и продадени багајнички записи во износ од 10.000 милиони денари, со каматна стапка од 1,25% и рок на достасување од 28 дена.

¹⁴ Споредбите на остварувањата се во однос на октомвриската проекција на Народната банка.

Ликвидност на банки*

месечни промени, во милиони денари

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Ликвидните средства на банкарскиот систем во март забележаа месечен пад.

Монетарните инструменти придонесоа за креирање ликвидност, при што промената произлегува од понискиот износ на пласмани на банките во краткорочните депозити, односно во депозитите преку ноќ и во благајничките записи¹⁵, како и од репо-операциите. Од друга страна, автономните фактори на нето-основа придонесоа за намалување на ликвидноста на банкарскиот систем како резултат на девизните интервенции на Народната банка и трансакциите на државата, додека готовите пари во оптек придонесоа за мал раст на ликвидноста.

Монетарни инструменти*

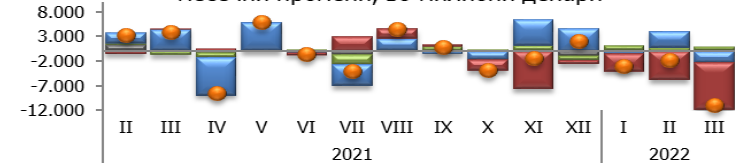
месечни промени, во милиони денари

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

Автономни фактори*

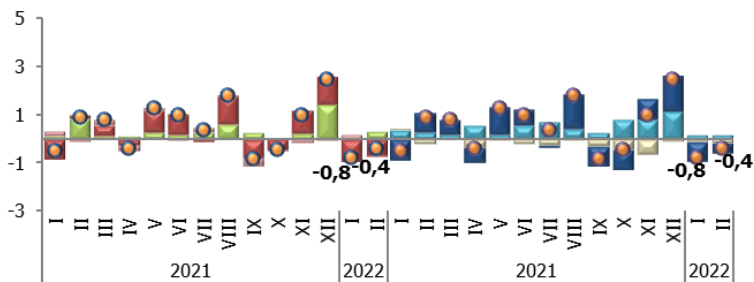
месечни промени, во милиони денари

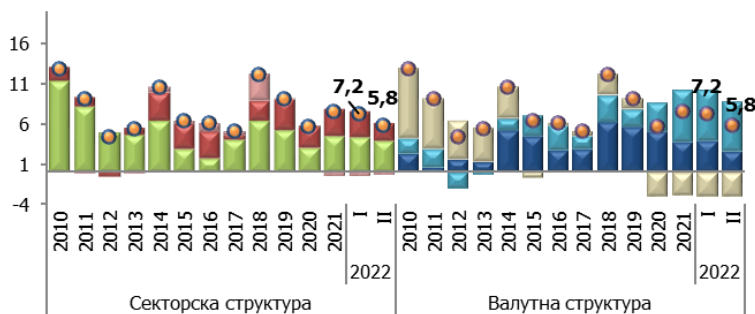
*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.
Извор: НБРСМ.

¹⁵ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 16 март 2022 година, беа понудени 10.000 милиони денари благајнички записи, при што беа продадени 9.137 милиони денари, со каматна стапка од 1,25% и рок на достасување од 28 дена.

Вкупни депозити
(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

- Депозити на останати сектори*
- Депозити во странска валута
- Депозити на претпријатијата
- Депозити, месечни/годишни промени, во %
- Депозити во домашна валута
- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата
- Депозити, годишни промени, во %

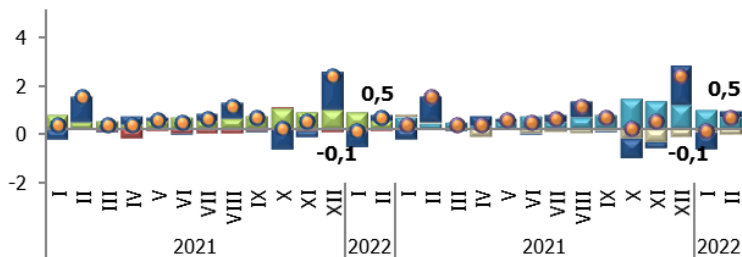
*Во депозитите на останати сектори се опфатени депозитите на останатите финансиски институции, депозитите на локалната самоуправа и депозитите на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата кај банките, како и денарските трансферабилни депозити на останатите финансиски институции и на локалната самоуправа кај Народната банка
Извор: НБРСМ.

Вкупните депозити¹⁶ во финансискиот систем, во февруари 2022 година, остварија мал месечен пад од 0,4%, по падот од 0,8% во претходниот месец. Од секторски аспект, негативната промена во целост е резултат на намалувањето на депозитите на претпријатијата, при умерен раст на депозитите на домаќинствата. Од валутен аспект, месечниот пад на вкупните депозити е резултат на намалувањето на денарските депозити (вклучително и депозитните пари), при умерен раст на депозитите во странска валута. Вкупните депозити периодот во јануари – февруари се пониски во однос на крајот на 2021 година, при очекувано зголемување во првиот квартал од годината, согласно со октомвриската проекција.

Годишната стапка на раст на вкупните депозити, во февруари 2022 година, изнесува 5,8% и засега е пониска во однос на годишниот раст проектиран за крајот на првиот квартал од 2022 година (од 6,9%). Од секторски аспект, растот пред сè произлегува од зголемувањето на депозитите на домаќинствата, при истовремен годишен раст и на депозитите на претпријатијата. Од валутен аспект, растот е резултат на депозитите во странска валута, при умерен пад на денарските депозити (вклучително и депозитните пари).

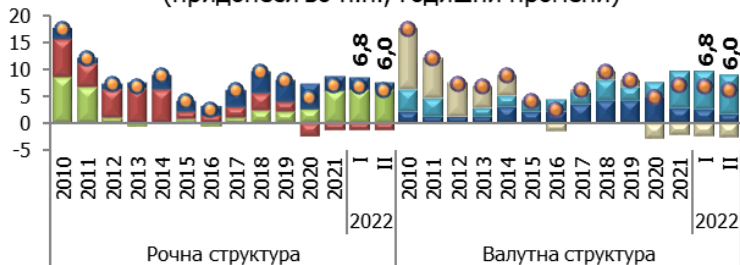
¹⁶ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

Депозити на домаќинства
(придонеси во п.п, месечни промени)

Депозитите на домаќинствата, во февруари 2022 година, остварија месечен раст од 0,5%, којшто при непроменето ниво на денарските депозити (со депозитните пари), во целост произлегува од депозитите во странска валута. Од рочен аспект, придонес кон растот на депозитите на домаќинствата имаат краткорочните депозити, при речиси непроменети долгорочни депозити. На годишна основа, растот на депозитите на домаќинствата, во февруари, изнесува 6,0%.

(придонеси во п.п, годишни промени)

- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата во домашна валута
- Депозити на домаќинствата во странска валута
- Долгорочни депозити на домаќинствата
- Краткорочни депозити на домаќинствата
- Депозити на домаќинствата, месечни/годишни промени, во %

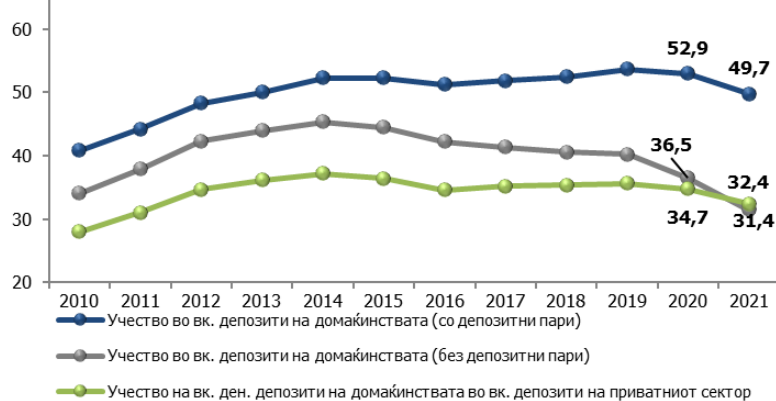
Извор: НБРСМ.

Денарски депозити на домаќинствата/вкупни депозити

Учеството на денарските депозити (со депозитните пари) во вкупните депозити на домаќинствата, на крајот на февруари, изнесува 48,7% (48,9% во претходниот месец).

(учество на крај на година, во проценти)

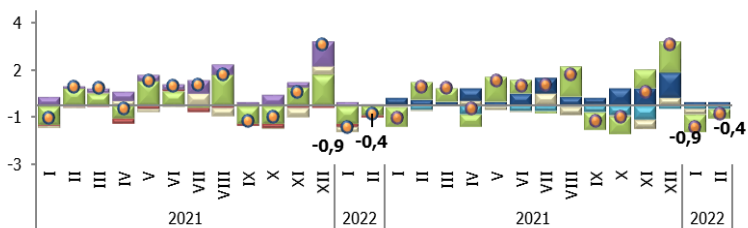

*Вкупните депозити само во банки и штедилници.

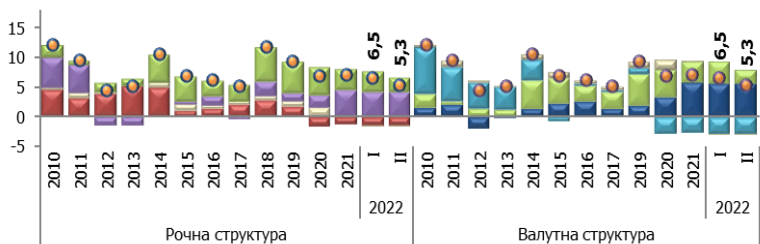
Извор: НБРСМ.

Парична маса М4

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

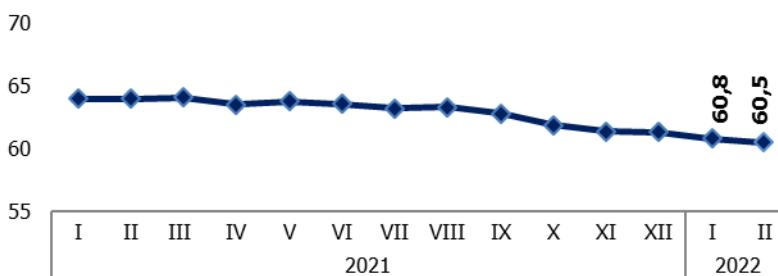
- ГПО надвор од депозитни институции
- Депозитни пари
- Вкупни краткорочни депозити
- Вкупни денарски депозити
- Вкупни девизни депозити
- Вкупни долгорочни депозити
- М4, годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

Паричната маса изразена преку најширокиот монетарен агрегат М4, во февруари 2022 година, оствари месечен пад од 0,4%, по падот од 0,9% во претходниот месец. Намалувањето произлегува од најликвидната компонента на паричната маса, односно од намалувањето на депозитните пари. Од аспект на рочноста, краткорочните депозити забележаа умерен раст, при речиси непроменети долгорочни депозити. Од валутен аспект, намалувањето е резултат на падот на денарските депозити (во најголем дел како резултат на депозитните пари), при мал раст на депозитите во странска валута. **На годишна основа, паричната маса во февруари 2022 година е повисока за 5,3%, при проектиран годишен раст од 6,8% за првиот квартал од 2022 година.**

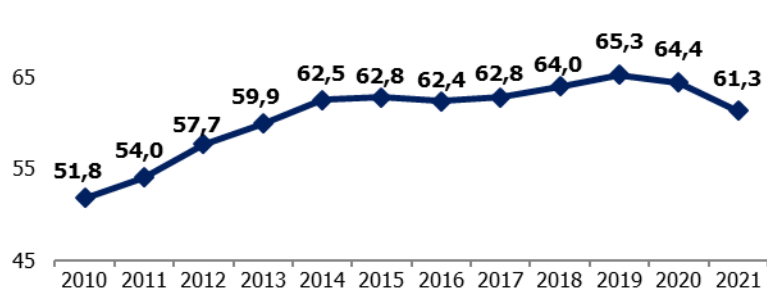
Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4

податоци на крај на месец, во %

Учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса М4, на крајот на февруари, изнесува 60,5% (60,8% во претходниот месец).

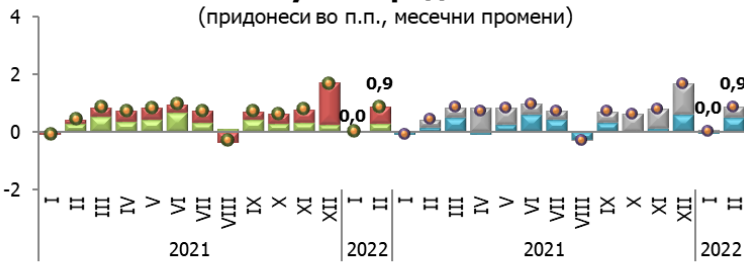
податоци на крај на година, во %

Извор: НБРСМ.

Вкупни кредити

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

- Кредити во странска валута
- Кредити во домашна валута
- Кредити на претпријатијата
- Кредити на домаќинствата
- Кредити, месечни/годишни промени, во %
- Кредити, годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

Вкупните кредити, во февруари, остварија мал месечен раст од 0,9%.

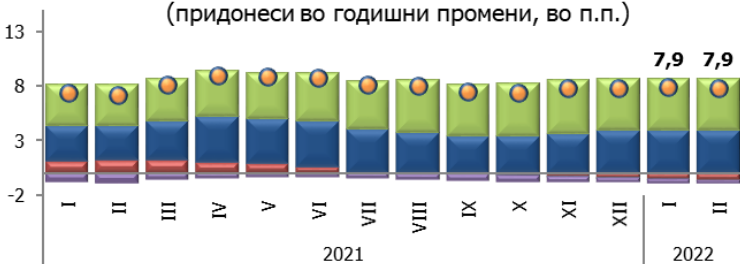
Од секторски аспект, зголемувањето пред сè е резултат на кредитите на претпријатијата, при истовремен поумерен раст и на кредитите на домаќинствата. Во однос на валутната структура, растот речиси подеднакво е резултат на кредитите во домашна и странска валута. Во периодот јануари – февруари, вкупните кредити остварија раст, што е во рамките на зголемувањето очекувано за првиот квартал на 2022 година, согласно со октомвриската проекција.

Годишната стапка на раст на вкупните кредити, во февруари, изнесува 8,9%, при проектиран годишен раст од 7,1% за првиот квартал на 2022 година, согласно со октомвриската проекција.

Од секторски аспект, растот во поголем дел произлегува од кредитите на претпријатијата, при позитивен придонес и од кредитите на домаќинствата. Во однос на валутната структура, поголем придонес во годишниот кредитен раст имаат кредитите во домашна валута, при умерен позитивен придонес и на кредитите во странска валута (вклучително и денарските кредити со валутна клаузула).

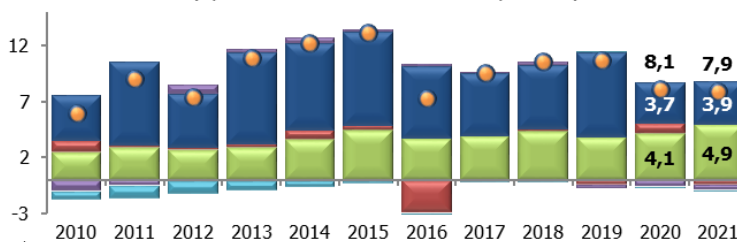
Кредити на домаќинствата*

(придонеси во годишни промени, во п.п.)

- Станбени кредити
- Потрошувачки кредити
- Кредитни картички и негативни салда на тековни сметки
- Автомобилски кредити
- Останати кредити
- Кредити на домаќинствата, годишни промени, во %

(придонеси во п.п., годишни промени)

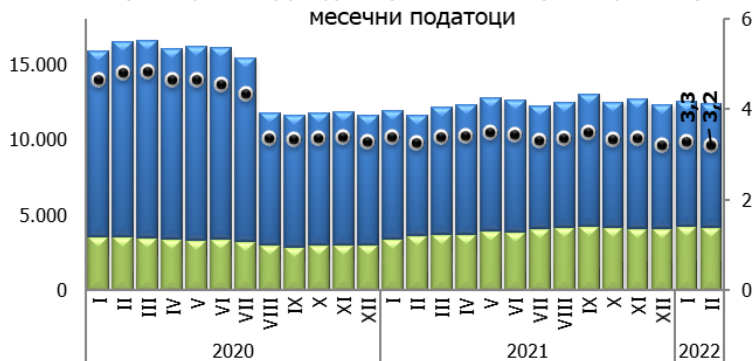

*не се вклучени кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд
Извор: НБРСМ.

Годишниот раст на кредитите на домаќинствата¹⁷, во февруари, изнесува 7,9%, при што и натаму во поголем дел произлегува од станбените кредити, со солиден позитивен придонес и на потрошувачките кредити.

¹⁷ Без кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд.

Сомнителни и спорни побарувања
(секторска структура и учество во вкупни кредити)
месечни податоци

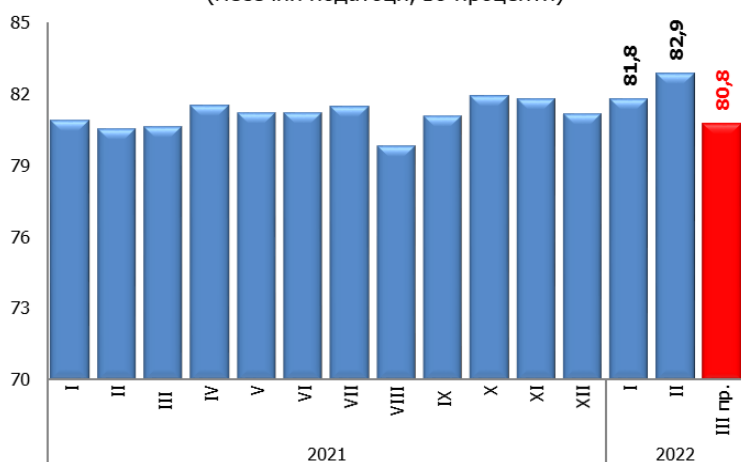
годишни податоци

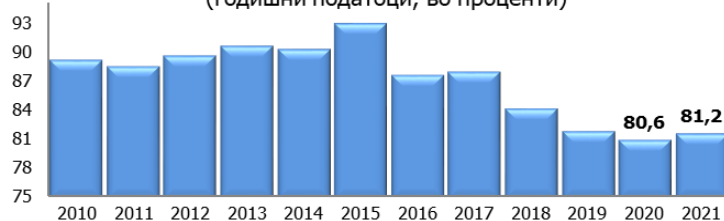
■ Сомнителни и спорни побарувања на претпријатијата во милиони денари, лева скала
■ Сомнителни и спорни побарувања на домаќинствата во милиони денари, лева скала
● Учество на сомнителните и спорните побарувања во вкупните кредити во %, десна скала
Извор: НБРСМ.

Учеството на сомнителните и на спорните побарувања во вкупните кредити, во февруари, забележа мало месечно намалување од 0,1 п.п. и изнесуваше 3,2%. Гледано од аспект на секторската структура, и натаму најголем дел од вкупниот износ на нефункционални кредити произлегува од секторот „претпријатија“, додека учеството на нефункционалните кредити на секторот „домаќинства“ е значително помало.

Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити
(месечни податоци, во проценти)

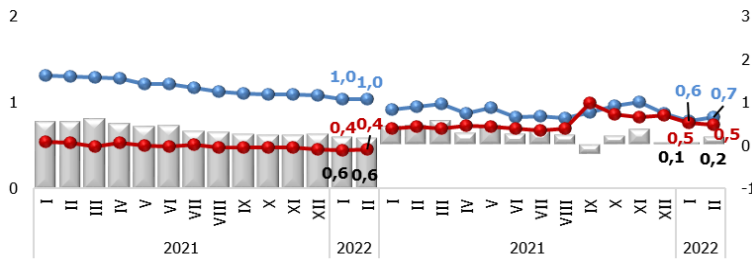
(годишни податоци, во проценти)

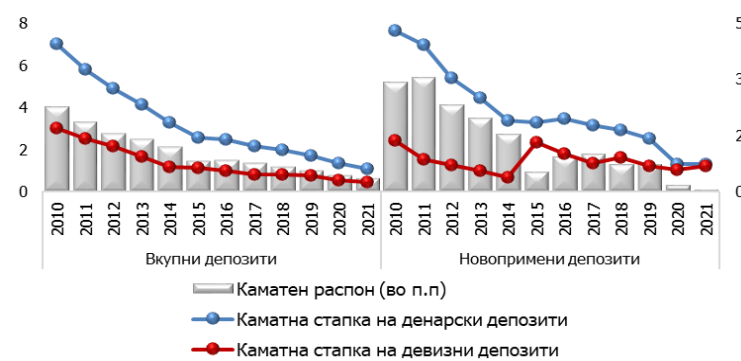
Извор: НБРСМ.

Показателот за искористеноста на депозитниот потенцијал на банките за кредитирање на приватниот сектор, во јануари, изнесува 82,9%, што е повеќе во споредба со проектираната вредност на овој показател за крајот на првиот квартал од 2022 година (80,8%), согласно со октомвриската проекција.

Каматни стапки на вкупните депозити
(месечни податоци, во проценти)

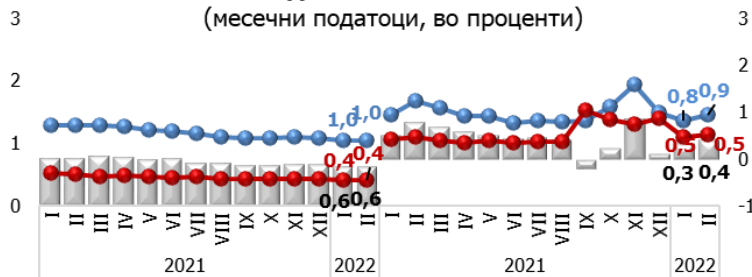
(податоци со крај на година, во проценти)

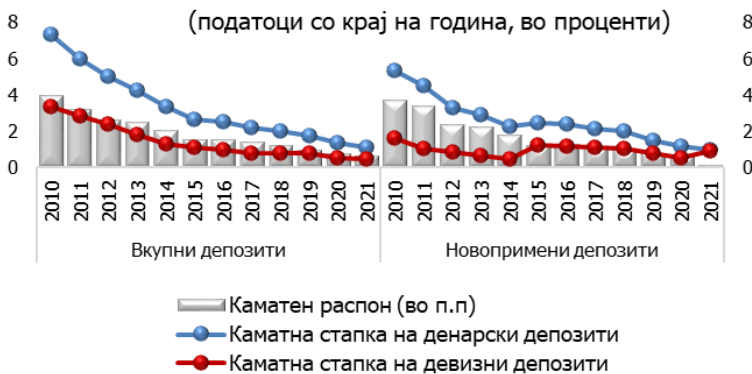
Извор: НБРСМ

Во февруари 2022 година, каматните стапки на вкупните депозити (денарски и во странска валута)¹⁸ останаа исти, при што каматниот распон и натаму е стабилен на нивото од 0,6 п.п. Кај новопримените вкупни депозити¹⁹, каматниот распон забележа мал месечен раст од 0,1 п.п. и изнесуваше 0,2 п.п., во услови на зголемена денарска каматна стапка за 0,1 п.п. во однос на претходниот месец.

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата
(месечни податоци, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

Извор: НБРСМ

Кај домаќинствата, распонот меѓу каматните стапки на денарските и девизните депозити и понатаму изнесува 0,6 п.п., при непроменети каматни стапки на денарските и девизните депозити. Каматниот распон кај новопримените депозити на домаќинствата се зголеми за 0,1 п.п. и изнесува 0,4 п.п., при зголемена денарска каматна стапка за 0,1 п.п.

¹⁸ Податоците за каматните стапки се согласно со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

¹⁹ Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

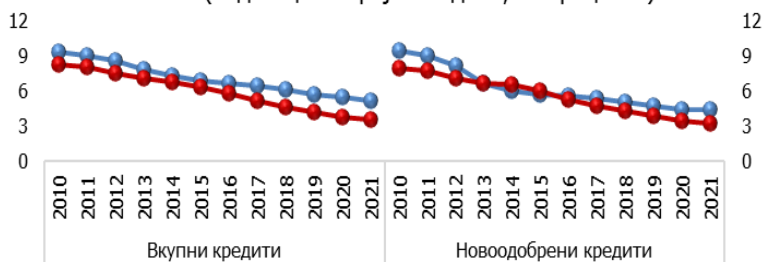
Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

(месечни промени, во проценти)

Во февруари 2022 година, каматните стапки на **вкупните кредити на домаќинствата и на претпријатијата** забележаа надолни месечни промени од 0,1 п.п. и изнесуваа 5,1% и 3,4%, соодветно. Кај **новоодобрените кредити**²⁰, каматните стапки на домаќинствата се зголемија за 0,1 п.п. и изнесуваа 4,5%, при непроменети каматни стапки на кредитите на претпријатијата (3,5%).

(податоци со крај на година, во проценти)

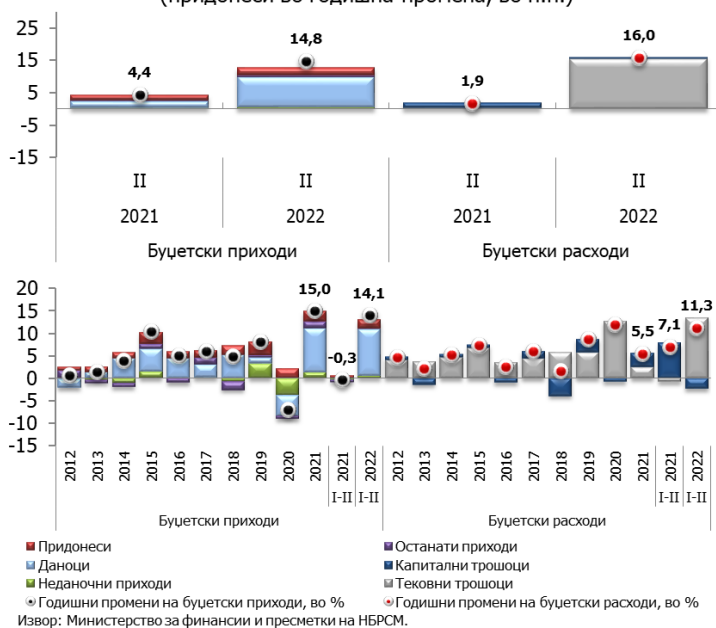

— Каматна стапка на кредити на домаќинства

Извор: НБРСМ — Каматна стапка на кредити на претпријатија

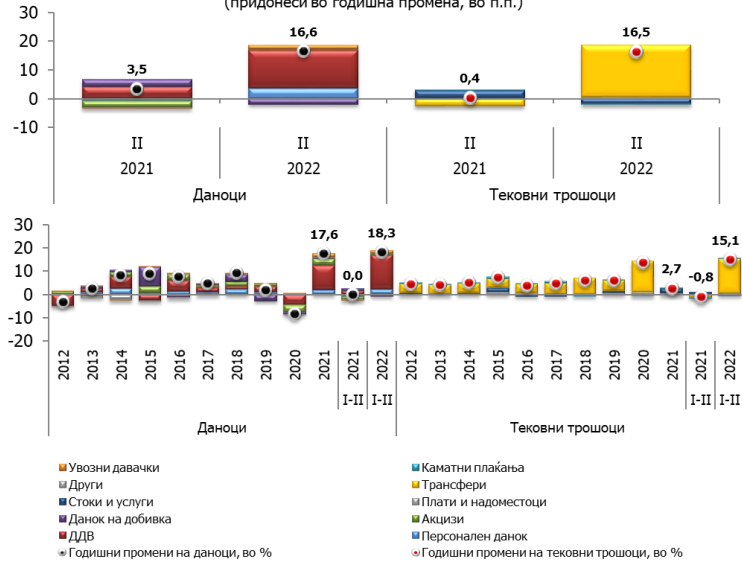
²⁰ Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрените кредити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

Буџетски приходи и расходи
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Во Буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите), во февруари 2022 година, вкупните буџетски приходи и расходи на годишно ниво пораснаа за **14,8%** и **16,0%**, соодветно. Растот на **буџетските приходи** речиси во целост произлегува од растот на даночните приходи, (позитивен придонес од 9,1 п.п.), при помал раст и на приходите од придонеси, останатите приходи²¹ и неданочните приходи (позитивен придонес од 2,2 п.п., 0,8 п.п. и 0,7 п.п., соодветно). Притоа, даночните приходи, во февруари, беа повисоки за 16,6% на годишна основа, и тоа во најголем дел како резултат на повисоките приливи од ДДВ, при помал позитивен придонес и од останатите компоненти. Зголемувањето на **буџетските расходи**, во февруари 2022 година, во целост се должи на тековните трошоци (најмногу од трансферите), при мал позитивен придонес и на капиталните трошоци.

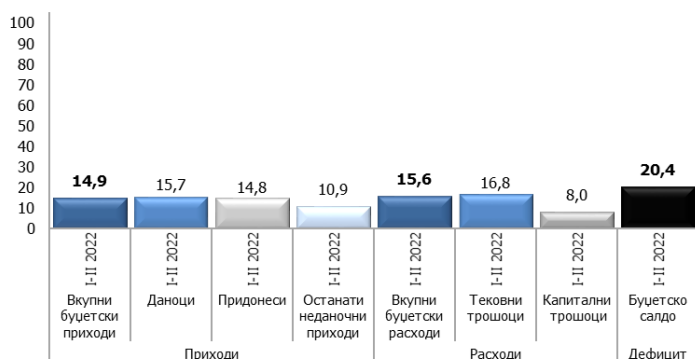
Даноци и тековни трошоци
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Во периодот јануари – февруари 2022 година, вкупните буџетски приходи се повисоки за 14,1% во споредба со истиот период од претходната година. Најголем придонес за растот на буџетските приходи имаат повисоките даночни приходи. Од друга страна, вкупните буџетски расходи се повисоки за 11,3%, што се должи пред сè на повисоките тековни трошоци, при мал негативен придонес на капиталните трошоци.

²¹ Останатите приходи вклучуваат капитални приходи, странски донации и приходи од наплатени заеми.

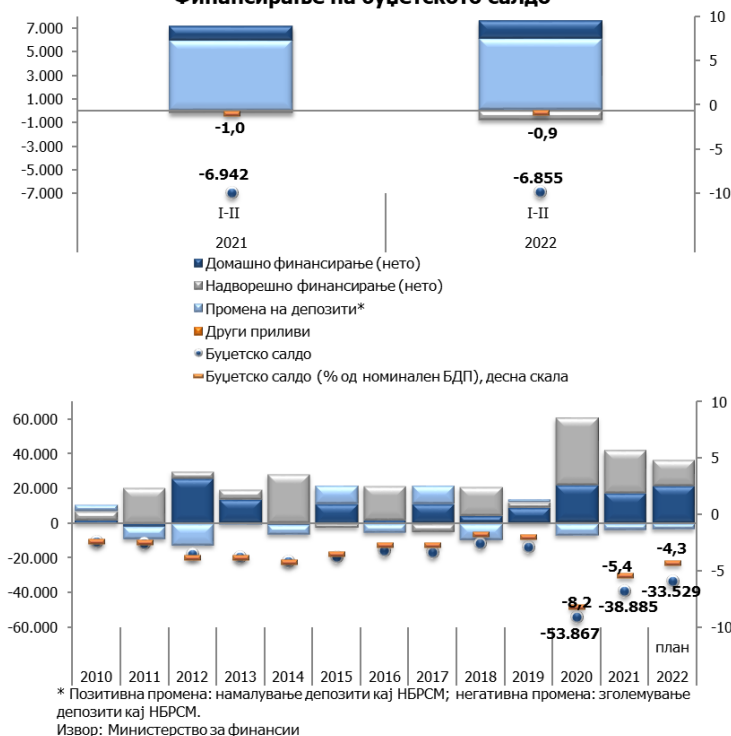
Реализација на Буџетот, по категории
(централен Буџет и фондови), во проценти од годишен план*

Во споредба со годишниот план на Буџетот²² за 2022 година, остварувањето на буџетските приходи и расходи, во периодот јануари – февруари 2022 година, изнесуваат 14,9% и 15,6%, соодветно. Остварениот буџетски дефицит во износ од 6.855 милиони денари претставува 20,4% од планираниот дефицит за 2022 година.

*за 2021 година пресметките се направени во однос на реалокацијата на Буџетот од декември.
Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Финансирање на буџетското салдо

Остварениот буџетски дефицит, во периодот јануари – февруари 2022 година, во износ од 6.855 милиони денари (или 0,9% од БДП²³) во најголем дел е финансиран преку користење на депозитите на државата кај Народната банка и преку задолжување на државата на домашен пазар.

²² „Службен весник на РСМ“ бр. 287 од 20.12.2021 година.

²³ Во рамките на анализата, за номиналниот БДП за 2022 година се користат октомвриските проекции на Народната банка.

Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

Во март 2022 година, состојбата на издадените државни хартии од вредност²⁴ на примарниот пазар забележа раст на месечна основа за 776 милиони денари и на крајот од месецот изнесуваше 148.591 милион денари. Зголемувањето се должи на растот на дванаесетмесечните државни записи и петнаесетгодишните државни обврзници (без валутна клаузула).

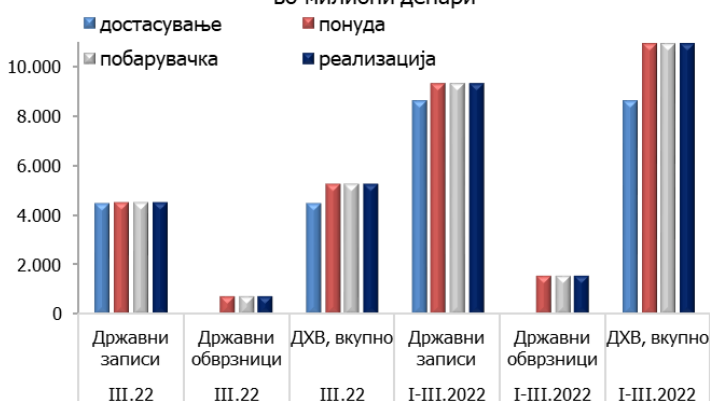
(состојби, во милиони денари)

Извор: Министерство за финансии.

Аукции на државни хартии од вредност

во милиони денари

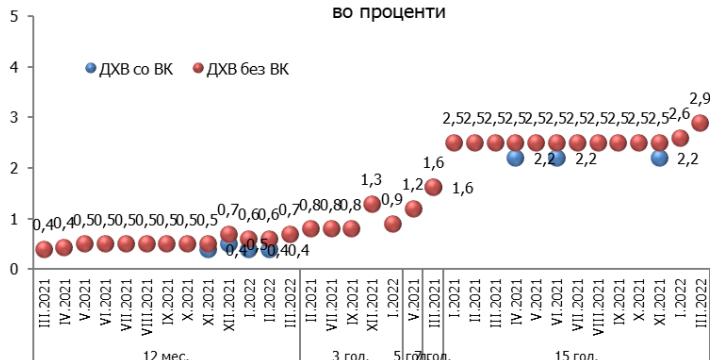

Новите емисии на државни хартии од вредност, во март 2022 година, беа со рочност од дванаесет месеци и петнаесет години, без валутна клаузула. Во март 2022 година, достасаа претходно издадените дванаесетмесечни државни записи (без валутна клаузула).

Извор: Министерство за финансии.

Каматни стапки на државни хартии од вредност

во проценти

Во март, на редовната аукција, Министерството за финансии ги зголеми каматните стапки на новоиздадените дванаесетмесечни државни записи и петнаесетгодишните државни обврзници без валутна клаузула за 0,1 п.п. и 0,3 п.п., соодветно (на ниво од 0,7% и 2,9%, соодветно).

Извор: Министерство за финансии.

²⁴ За 2022 година, според Буџетот, планирано е нето домашно задолжување (континуирани државни хартии од вредност) на државата во износ од 22.035 милиони денари, односно раст на состојбата на државни хартии од вредност до ниво од 168.344 милиони денари.

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

	2019				2020				2021				2022		
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	дек.	јан.	фев.
	<i>реални годишни промени во %</i>														
Промет во трговија на мало*	7,6	8,8	12,0	13,8	1,0	-18,6	-15,7	-15,5	-1,3	18,3	13,9	10,0	6,4	7,8	6,7
Бруто приходи од ДДВ*	3,5	1,4	7,5	6,6	1,8	-20,0	-10,8	-4,2	2,9	36,6	21,1	20,6	19,1	35,8	27,6
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	2,8	5,9	9,7	4,9	6,8	-12,5	-3,7	-9,6	3,2	26,1	11,4	13,8	9,8	12,3	-6,8
Домашно производство на потрошни добра	0,5	-1,0	2,4	-2,0	-0,5	-22,4	-9,3	-12,1	-4,8	22,8	-2,6	5,1	-1,8	-4,8	-2,7
Кредити на население*	8,2	9,6	9,3	10,1	9,7	6,3	6,2	4,5	4,7	5,7	4,0	3,2	3,2	1,5	0,6
Просечна нето-плата*	2,2	2,4	3,5	4,2	10,0	4,6	7,0	4,7	2,0	5,7	1,1	0,7	0,9	-0,6	-
Приватни нето-трансфери*	-2,4	-4,9	5,5	2,0	-2,5	-40,0	-36,5	-11,3	12,5	75,9	61,9	17,7	22,8	-	-
Пензии*	4,1	2,2	3,9	2,1	5,7	6,2	5,3	5,4	2,3	0,3	0,0	-1,8	-2,3	-3,5	-2,6

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ

	2019				2020				2021				2022		
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	дек.	јан.	фев.
	<i>реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари</i>														
Увоз на средства за работа*	2,0	4,8	12,7	6,7	0,9	-34,6	-3,0	4,3	8,9	64,3	6,5	4,6	-3,1	9,4	12,9
Извршени градежни работи**	15,1	-3,3	3,0	5,3	6,3	-5,1	3,0	2,3	-1,1	-9,6	-10,8	-17,5	-8,0	-26,2	-
Домашно производство на капитални производи	12,3	-2,9	10,7	7,1	-5,7	-46,0	-9,0	1,0	-7,3	59,6	-24,3	-22,3	-20,5	-3,0	3,2
Државни капитални инвестиции*	-11,1	62,7	26,3	66,5	23,8	-34,4	26,0	-20,7	94,2	3,7	56,2	28,3	4,5	28,0	0,1
Директни инвестиции***	-11439,1	-2654,8	5520,0	-7211,3	4087,6	-2397,1	-5793,5	-9353,0	-8141,7	13993,0	2019,5	8856,0	5174,0	-	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	4,9	4,8	2,6	6,4	4,1	8,2	11,5	5,8	7,3	2,5	0,7	3,9	3,9	2,1	2,3

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (база година: 2020=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.